

The influence of different doses of liprot on the meat productivity to baby rabbits.

M. Slomchinskiy

The feeding of liprot to baby rabbits 1–1,5% from the protein of the ration influences on the growth of drive outlet to 0,44–1,4% and meat outlet to 0,7–1,2%.

УДК 636.598.033/087.72

О.І. СОБОЛЄВ, А.Д. КАЧАН, кандидати с.-г. наук

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ СЕЛЕНОВМІСНИХ СПОЛУК В ГОДІВЛІ ГУСЕНЯТ, ЩО ВИРОЩУЮТЬСЯ НА М'ЯСО

Доведено, що використання добавок селену (0,2 мг/кг) у комбікорми для гусенят-бройлерів у вигляді селеніту натрію більш ефективно, ніж у вигляді селеніду натрію.

Дані, отримані вітчизняними та зарубіжними вченими в останні 30–20 років, переконливо доводять, що селен є унікальним, високо ефективним та біологічно активним елементом. До недавнього часу препарати селену в птахівництві використовувалися переважно з лікувально-профілактичною метою (білом'язова хвороба, ексудативний діатез, енцефаломаліяція курчат, тощо). В останні роки селен стали використовувати і як стимулятор росту, розвитку птиці, підвищення несучості, виведення курчат, збереження молодняку та поліпшення інших продуктивних якостей. Проте в літературі нерідко зустрічаються суперечливі відомості щодо впливу навіть однакових доз селену, які застосовуються в годівлі птиці [1].

Причиною цього очевидно є те, що потреба в селені залежить від цілого ряду чинників: спадкової схильності, виду і віку птиці, доступності селену із різних хімічних сполук, вмісту в кормі біологічно активних речовин, гігієни годівлі (пліснява), фізичного стресу, наявності інфекцій та ін. [2].

Як найбільш поширені джерела селену у тваринництві та птахівництві використовують селеністу кислоту, селенат натрію, селеніт натрію, селенід натрію, елементарний селен, селен – D-цистин, селен – DL-метіонін, селен – DL-етіонін [3,4].

Об'єктивність оцінки біологічної доступності селену значною мірою залежить від обраного критерію, що пов'язано з особливостями використання елемента в організмі тварин і птиці із різних хімічних сполук.

У літературі є відомості, що вчені біологічну доступність селену для організму молодяку птиці оцінювали або за лікувальним ефектом або за їх життєздатністю та активністю глутатіонпероксидази у крові, для овець – за вмістом селену у крові [5,6].

В нашій країні робіт щодо вивчення впливу різних селеновмісних препаратів на продуктивні якості різних видів сільськогосподарської птиці зовсім мало. Дослідження, які присвячені цим питанням, виконані переважно на курях-несучках та курчатах-бройлерах. Рекомендовані вченими норми селену, способи і джерела надходження його в організм птиці, на нашу думку, слід оцінити як орієнтовані, такі, що потребують подальшого уточнення і перевірки залежно від біологічних та зональних особливостей годівлі.

Метою наших досліджень було вивчення ефективності добавок селену в комбікорми для гусенят-бройлерів у вигляді таких сполук, як селеніт натрію і селенід натрію.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводились у виробничих умовах племінного птахопідприємства "Маркус" Таращанського району Київської області на гусенятах горьківської породи.

Для проведення науково-господарського дослідження, схема якого наведена в таблиці 1, було сформовано 3 групи гусенят добового віку. У групи комплектували за принципом аналогів, з урахуванням порідності, віку, живої маси, походження.

Таблиця 1 – Схема науково-господарського дослідження

Група	Кількість гусенят в групі, гол.	Добавки в комбікорм селену (мг/кг корму)
Контрольна	60	Основний раціон (ОР)
Форміна	60	ОР+0,2 (у вигляді Na_2SeO_3)
Дисалін	60	ОР+0,2 (у вигляді Na_2Se)

Тривалість дослідження складала 30 днів. Годівля гусенят здійснювалась сухими повнораціонними комбікормами. Потреба гусенят в мікроелементах (за винятком селену) задовольнялась шляхом введення добавок цинку, заліза, міді, марганцю, кобальту та йоду в комбікорми згідно з існуючими нормами.

Гусенятам дослідних груп додатково в комбікорм вводили різні селеновмісні сполуки у кількості, передбаченій схемою дослідження. Як

джерело селену в 2-й дослідній групі використовували селеніт натрію (Na_2SeO_3), у 3-й – селенід натрію (Na_2Se) з коефіцієнтами перерахунку елементу в сіль 2,19 та 1,58 відповідно. Доступ до води був вільним. Гусенята утримувалися на глибокій підстильці. Технологічні нормативи за винятком чинників, які вивчалися, в усіх групах були однаковими.

Результати досліджень. Визначення ефективності добавок різних хімічних сполук селену в комбікорми гусенят-бройлерів вважали доцільним почати з вивчення впливу їх на такі важливі показники як: ріст, життєздатність молодняку, витрати корму на 1 кг приросту живої маси.

Результати досліджень, подані в таблиці 2, показують, що при постановці гусенят на дослід середня жива маса однієї голови в добовому віці коливалася в межах 79,2–82,5 г (різниця невірогідна).

Таблиця 2 – Показники продуктивності гусенят-бройлерів

Показник	Групи		
	1 контрольна	2 дослідна	3 дослідна
Жива маса, г			
– на початок дослід	81,7±1,66	79,2±1,48	82,5±1,79
– на кінець дослід	1244,4±28,92	1282,7±12,46	1253,8±22,95
Абсолютний приріст, г	1162,7	1203,5	1171,3
Середньодобовий приріст, г	38,7	40,1	39,0
Відносний приріст, %	175,3	176,7	175,3
Збереженість, %	86,7	88,3	86,7
Середньодобове споживання комбікорму 1/гол.	131,0	131,9	130,7
Витрати корму на 1 кг приросту живої маси, кг	3,38	3,29	3,34

Протягом дослідного періоду середня жива маса одного гусеняти збільшилася і в 30-денному віці по групах дорівнювала, г: в контрольній – 1244,4; у 2-й дослідній – 1282,7; у 3-й дослідній – 1253,8.

Оскільки інтенсивність росту молодняку в групах була нерівномірною, то і показники приросту були різними. Найкращі показники мали гусенята 2-ї дослідної групи. Так, абсолютний (1203,5 г) середньодобовий (40,1 г) та відносний (176,7 %) прирости в цій групі були на 3,5; 3,6 та 1,4 % відповідно вищими, ніж аналогічні показники в контрольній групі.

Молодняк 3-ї дослідної групи також дещо перевищував своїх ровесників із контрольної групи за показниками росту, але різниця на їх користь була значно нижчою – щодо абсолютного і середньодобового

приростів лише 0,7 та 0,8 % відповідно. Відносний приріст в обох групах виявився однаковим і склав 175,3 %.

В цілому динаміка темпів росту гусенят-бройлерів за період добу відбиває загальнобіологічну закономірність, яка свідчить про витрату енергії на ріст молодняку птиці на початкових стадіях постнатального розвитку.

Порівнюючи дані про збереженість поголів'я, слід відзначити, що добавка селену у комбікорм у вигляді селеніту натрію дозволила підвищити збереженість гусенят 2-ї дослідної групи порівняно з контрольною на 2,4 %. Збереженість поголів'я в контрольній та 3-й дослідній групах була однаковою і складала 86,7 %.

Одним із основних показників, що дозволяють обґрунтувати доцільність застосування селену в годівлі птиці, є підвищення ефективності використання кормів. Облік споживаних кормів та дані про абсолютний приріст живої маси дозволили розрахувати витрати корму на одиницю приросту. Незважаючи на те, що суттєвої різниці в споживанні кормів на голову за добу по групах не встановлено (відповідно 131,0; 131,9 та 130,7 г), витрати корму на 1 кг приросту живої маси все ж були різними. Найнижчий показник відмічався в 2-й дослідній групі (3,29 кг/кг), найвищий – у 3-й дослідній групі (3,38 кг/кг). Контрольна група за цим показником займала проміжне положення (3,34 кг/кг).

Таким чином, гусенята 3-ї дослідної групи мали кращі показники приросту їх ровесників з інших груп, за живою масою, збереженістю, витратами корму на 1 кг приросту живої маси.

Висновки. Найбільш висока інтенсивність росту та життєздатність гусенят-бройлерів при мінімальних витратах корму на одиницю продукції спостерігалася при згодовуванні їм комбікормів з добавкою селену 0,2 мг/кг у вигляді селеніту натрію.

Використання добавок селену у вигляді селеніду натрію виявилось менш ефективним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Касумов С.Н. Основы применения селена в кормлении сельскохозяйственной птицы. Обзор. Информ. ВНИИТЭИСХ. – М., 1981. – 62 с.
2. Norman E. Selen i husdjurens foderstater// Svensk Vetri – hartidning. – 1980. – Vol. 32, № 13. – P. 407–411.
3. Мінеральне живлення тварин/ Г.Г. Кліпенко, М.Ф. Кулик, М.В. Косенко та ін. Київ "Світ", 2001. – 576 с.

4. Кішак І. Селен у годівлі сільськогосподарських тварин і птиці// Тваринництво України. – 2002. - №1. – С. 23 – 25.

5. Кішак І.Т. Виробництво і застосування преміксів. – К.: Урожай, 1995. – 272 с.

6. Касумов С.Н. Биологическое значение селена для жвачных животных: Обзор Информ. ВНИИТЭИСХ. – М., 1981. – 49 с.

Эффективность использования различных селеносодержащих соединений в кормлении гусят, которые выращиваются на мясо

А.И. Соболев, А.Д. Качан

Установлено, что использование добавок селена (0,2 мг/кг) в комбикорма для гусят бройлеров в виде селенита натрия более эффективно, чем в виде селенида натрия.

The efficiency of usage of different combinations containing selenium in the feeding of green geese

O. Sobolev, A. Kachan

It is established that the usage of all-mash selenium additions for green geese in the form of natrium selenite is more effective the usage of natrium selenide.

УДК.636.22/28.082

В.В. СУДИКА, асп., І.А. РУДИК, д-р с-г наук

ВКЛАД РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ПЛЕМІННИХ ТВАРИН У ГЕНЕТИЧНИЙ ПРОГРЕС В ПОПУЛЯЦІЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті наведено дані продуктивності та племінної цінності батьків бугаїв, матерів бугаїв, батьків корів і матерів корів та генетичний прогрес у популяції чорно-рябої худоби Київської області.

Економічна ефективність ведення молочного скотарства залежить від багатьох факторів: енергонасиченості виробництва, кваліфікації кадрів усіх ланок виробничого процесу, генетичного потенціалу тварин, використання прогресивних технологій, у тому числі біотехнології, але головним з них є: рівень і повноцінність годівлі тварин, інтенсивне вирощування молодняка і відтворення стада, науково обґрунтована система селекційно-племінної роботи[4].

Генетичного прогресу, який включає в себе підвищення генетичного потенціалу, можна досягти двома шляхами. Це науково обґрунтоване використання кращого світового генофонду і удосконалення методів оцінки та інтенсифікації добору чотирьох категорій племін-